

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Vyhlika o okolkovn bankovek

Liczba stron oryginału

1

Liczba plików skanów

2

Liczba plików publikacji

2

Sygnatura/numer zespołu

TR 022.033

Data wydania oryginału

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Vyhláška o okolkování bankovek.

Na základě zmocňovacího zákona ze dne 25. února 1919 nařídil ministr financí ve dnech 3. až 9. března 1919 včetně okolkování bankovek 10-, 20-, 50-, 100- a 1000korunových. Bankovky 1- a 2korunové zůstanou neokolkovány a podrží neomezenou zákonnou platnost jako dříve. Bankovky 10.000-korunové se nepřijímají. Bankovky 25- a 200korunové nutno v uvedené lhůtě též odvést, strana však obdrží za výplatní částku níže udanou bankovky jiné. Bankovky po 10, 20, 50, 100 a 1000 korunách, které během této lhůty nebudou okolkovány a bankovky 25- a 200korunové, které během téže doby nebudou odvedeny, přestávají býti dnem 10. března 1919 zákonným platidlem na území republiky československé. Během okolkovací doby budou státní úřady a živnostníci (obchodníci), tiťo od 3. do 8. března včetně pod trestem, po případě pod ztrátou koncese, povinni, přijímatí platy též v neokolkovaných bankovkách. Dne 9. března t. r. mohou pouze obchodníci a živnostníci předkládati bankovky k okolkování.

Vzhledem k tomu je v zájmu každého, aby zákonné povinnosti této dostál; časopisy, samosprávné úřady, organizace politické, peněžní spolky a každý vzdělaný jednotlivec (na venku učitelé ve škole, kněží na kazatelně atd.) mají povinnost, obecnostvo poučovatí, aby si ve vlastním zájmu okolkování včas obstaralo. Na venkově bude potřebl zvláštích vyhlášek obecního úřadu a místních organizací pro obecnostvo, dále vyhubnování a pod.

Bezprostřední sebrání bankovek a okolkování provedou okresní státní komisariáty pro okolkování bankovek, které jsou zřízeny v sídlech okresních soudů. V čele stojí buď okresní hejtman nebo okresní soudce, členy jsou zástupci samosprávy města a venkova, notář, pak zástupci peněžních ústavů, kterým se bankovky shora uvedené odvádějí.

Okresní státní komisariát a peněžní ústavy, které jsou určeny jako sběrný, jsou po dobu své působnosti veřejnými úřady. Členové okresních státních komisariátů a úředníci sběren, složivše předepsanou přísahu, stojí jako úřední osoby po dobu okolkování pod zvláštní ochranou trestního zákona jako každá jiná úřední osoba republiky československé. Okresnímu státnímu komisariátu přísluší právo požadovati k dosažení účelu okolkování bankovek od každé osoby služby jakéhokoli druhu a jakoukoliv podporu, zejména právo vyžádati si součinnost všech veřejných orgánů, státních i samosprávných, dále soukromých osob, vojenskou a jinou asistenci, dopravní prostředky a jiné potřeby. Za tím účelem obdrží osoby tyto zvláštní legitimace a plné moci. Činnost jejich trvá, dokud nebudou ministrem financí úkolu svého sprostěny.

Okolkování děje se tím způsobem, že se straně, která bankovky předloží, vydá napřed legitimační kupon na vklad. Strany se upozorňují, že třeba kupon tento dobře uschováti, poněvadž sběrna za škodu vzešlou ze ztráty a zneužití tohoto legitimačního kuponu neručí. Za kupon tento obdrží v předepsanou výplatní hodinu 50 procent obnosu bankovek (nahoru na 10 zaokrouhleného) v okolkovaných bankovkách a kdyby těchto po ruce nebylo, v bankovkách neokolkovaných, při čemž se straně vydají současně kolky, aby si je sama nalepila. V každém okresním městě budou zřízeny poradní kanceláře, kde se udílí rady, na které místo bankovky kolek třeba nalepiti.

Pokud jest strana poukázána, aby si kolek sama nalepila, vybízí se, aby kolek nalepila na straně s maďarským textem a sice, mají-li bankovky bílý pruh, na tomto, nemá-li bílého pruhu, na levou polovinu její do středu hořejší nebo dolejší čtvrtiny. Při tom budiž dbáno toho, aby kolek nepřesahoval na místa, kde se bankovka překládá. Upozorňuje se, že kolky bankovkové mají válečné lepidlo a že se doporučuje olejový lak bankovek na místě, kde se kolek lepí, rozřekem sofy smýti a na místo ještě vlhké suchý kolek nalepiti.

Kolek obnáší 1 procento ceny hodnoty bankovky a neplatí se hotově, nýbrž se odpočte teprve při konečném vyúčtování vkladu. Na zbytek vydá se straně vkladní list, který představuje záročitelnou pohledávku strany u republiky československé. Pohledávka tato se nesmí nikomu postoupiti. Co se s pohledávkou tou stane, určí se zvláštním zákonem.

Doplňkem k této vyhlášce stanoví okresní komisariát pořad, v jakém strany k okolkování bankovek budou připuštěny a ke které sběrně se mají dostaviti. Nejdříve přijdou peněžní ústavy, pak venkovské obce, potom okresní město a na konec (v neděli) obchodnictvo.

Ústavy a podniky, které jsou oprávněny přijímatí vklady, vyhotoví ve 3 stejnopisech firmou právoplatně podepsaných, seznam druhů bankovek své poslední hotovosti dne 26. února po pokladní uzávěrce a odevzdají tyto 3 stejnopisy okresnímu komisariátu, který zařídí další postup.

Starostové venkovských obcí, zejména farních, jsou zásadně povinni (vedle nich mohou k tomu býti povolány jiné vhodné osoby, jako kněží, učitelé a pod.), aby na požádání místních nebo přifařených stran bankovky sebrali dle zvláštní konsignace a v den pro dotýčnou obec ustanovený sebrané bankovky předložili sběrně.

Podobné hromadné přihlášky bankovek k okolkování jsou přípustny dle uvážení místního okresního komisariátu při továrních a velkých podnicích. Při těchto je podmínkou, aby podnikatel předložil konsignaci s těmito rubrikami: číslo řadové, jméno, povolání, řadné bydliště zaměstnanců, částka k okolkování přinesená, podpis zaměstnaného (rubriky tyto vyplní strana), číslo denníku příjmového, výplatní kvota, číslo denníku výdajového, obnos vkladu a číslo listu vkladního (vyplní sběrna) a na konec specifikace celkového odevzdaného obnosu dle druhů bankovek (vyplní strana). V tomto případě budou vkladní listy podnikateli vydány dodatečně. Každý zaměstnanec je ovšem oprávněn hotovost ku sběrně si přinést sám.

Mzdy a pohledávky z námezdního poměru, které se platí týdně nebo 14denně a které jsou splatny v sobotu dne 1. a 8. března t. r., se vyplatí dne 1. a 8. března t. r. v okolkovaných bankovkách beze srážky kolku u sběrný, kterou určí okresní státní komisariát. Sběrna tato bude pro podniky mzdu vyplácející úřadovatí výmínečně už dne 1. března 1919. Podnikatel musí však předložiti výplatní listinu, opatřenou podpisy dvou na výplati současných dělníků a neokolkované potvrzení okresního hejtmanství, že suma bankovek k okolkování předložená, odpovídá celkové výši mzdy dělnictva. Není-li v místě podniku okresní hejtmanství, vystaví potvrzení obecní úřad a okresní hejtmanství musí ho vidovatí. Klamání úřadů ohledně výše mzdy se stihá těžkými tresty.

Veškeré ostatní, měsíčně splatné platy ze služebního poměru, ať napřed či pozadu, vyplatí se 1. března t. r. čtvrtinou, zaokrouhlenou nahoru na obnos dělitelný 10 a obnos zbytkový dne 10. března, tento již v okolkovaných bankovkách.

O výplatách služebních požitků státních zřízenců platí zvláštní předpisy.

Přednostá domácnosti nebo zástupce osob, které nejsou svéprávné, dále osob právnických, dostaví se v době ve vyhlášce uvedené k sběrně. Služebnictvo může předložiti své bankovky samo. Strana udá své jméno, zaměstnání a bydliště a předloží výkaz o totožnosti své osoby (domovský list, vojenský pas, domobraneckou legitimaci, pracovní knížku, konskribní list, chleбенku atd.). Jest v nejvlastnějším zájmu stran uvéstí pravdivé údaje o osobě vkladatelově. Na to pokladník vydá straně polovici okolkovaných bankovek nebo neokolkovaných s příslušnými kolky a legitimační kupon na vklad, který se po skončení účetní práce vymění u pokladny za vkladní list.

Jedna jediná 10korunová bankovka se od jedné strany z technických důvodů nepřijímá. Strana ji může vyměnití společně s druhou nebo vydati ji za denní potřeby. Strany se žádají, aby bankovky předkládané sběrnám, srovnaly dle jednotlivých druhů a typů a sice vždy maďarským textem nahoru. Strany, které předkládají velké sumy bankovek, nechť přinesou sebou konsignaci bankovek s plnou adresou. V takových případech budiž totožnost osoby důkladně zjištěna, po případě vkladní list teprve dodatečně po konečném šetření vydán. Strana nemá při výplatě bankovek právo, žádati poměrnou část týchž druhů bankovek, které předložila. Strana je dále povinna, převzaté bankovky přepočítati, jinak se za obsah převzatých balíčků bankovkových neručí.

Bankovky, jichž část chybí, třeba odevzdati bernímu úřadu, v Praze, v Brně a Opavě (zemské) finanční pokladně k obstarání výměny u rakousko-uherské banky.

Zásadně jest vyloučeno, aby táž strana své bankovky předložila dvakrát: toliko výmínečně, na př. obdrží-li peníze během okolkovací doby poštou, je to přípustno. Odůvodněnost žádosti posoudí úředník bankovky přijímající. Podmínkou opětného přijetí bankovek jest, že přijde strana k téže sběrně a že se legitimuje vkladním listem.

Případné spory mezi stranou a úředníky sběrný rozhodne předseda okresního státního komisariátu. Proti rozhodnutí tomu není odvolání.

Kolky bankovkové, které jsou neupotřebitelné (přetržené anebo pod.), lze stranám vyměnití u úřadů kolky vydávajících (berní úřady; v Praze kolkovní úřad, zemská finanční pokladna, hlavní celní a důchodkový úřad; v Brně zemská finanční pokladna, hlavní celní a berní úřad). Jakékoliv rušení okolkovacího výkonu a padělání bankovkových kolků stihá se těžkými tresty.

Připomíná se, že jest v místnostech, kde se s penězi zachází, jako ve sběrnách a lepiárnách, kouření zakázáno.

V Praze, dne 26. února 1919.

Ministerstvo financí.